הגמרא מביאה הוכחה אחרת: **וְאֶלָּא** יש להוכיח שחשוד על ממון אינו חשוד על שבועה, **מֵהָא** דְּ**אָמַר רַב נַחְמָן** שכופר הכל **מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁבוּעַת הֵיסֵת**, ומשמע שחושדים שהוא חייב לחבירו, ואין לומר שהוא משתמט שהרי אינו מודה במקצת, נמצא שהוא חשוד על ממון, **וְנֵימָא מִינּוֹ דַּחֲשִׁיד אַמְּמוֹנָא חֲשִׁיד אַשְּׁבוּעָתָא**, אלא מוכח שחשוד על ממון אינו חשוד על שבועה. **וְתוּ** – ועוד הוכחה **מֵהָא דְּתָנֵי** – מהברייתא ששנה **רַבִּי חִיָּיא** בענין חנוני על פנקסו [שהחנוני טוען שנתן לפועל מעות והפועל טוען שלא קיבל], **שְׁנֵיהֶם נִשְׁבָּעִין**, החנוני נשבע שנתן והפועל שלא קיבל, **וְנוֹטְלִין** כל אחד **מִפַּעַל הַבַּיִת** את המגיע לו לפי טענתו. והלא אחד מהם [החנוני או הפועל] ודאי משקר, ואם כן **נֵימָא** – נאמר **מִינּוֹ דַּחֲשִׁיד אַמְּמוֹנָא חֲשִׁיד אַשְּׁבוּעָתָא**, ואיך מאמינים להם בשבועה. **וְתוּ** – ועוד הוכחה **מֵהָא דְּאָמַר רַב** ששת ששומר חינם שטוען נגנבה, **שָׁלֹשׁ שְׁבוּעוֹת מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ**, האחד, **שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא פָּשַׁעְתִּי בָּהּ**, השניה, **שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא שָׁלַחְתִּי בָּהּ יָד**, כלומר שלא השתמשתי בה לצורכי, והשלישית, **שְׁבוּעָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתִי**. וממה שצריך להישבע שאינה ברשותו משמע שחושדים בו שלקחה לעצמו ומתכוין לגוזלה, ואם כן **נֵימָא** – נאמר **מִינּוֹ דַּחֲשִׁיד אַמְּמוֹנָא חֲשִׁיד אַשְּׁבוּעָתָא**, ואיך משביעים אותו. **אֶלָּא** מוכח מראיות אלו, **שלא אַמְּרִינַן מִינּוֹ דַּחֲשִׁיד אַמְּמוֹנָא חֲשִׁיד אַשְּׁבוּעָתָא.**

הגמרא מביאה שיש חולקים על רבי יוחנן וסוברים שחשוד על ממון חשוד גם על שבועה: **אַבַּיֵי אָמַר**, לעולם החשוד על ממון חשוד גם על שבועה, ובמקרה של שנים שאוחזים בטלית הטעם שנשבעים משום **שַׁחֲרִישָׁנוּ** – שחוששים **שֶׁמָּא** אחד מהם **מִלְוֶה יְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו** – על חבירו, כלומר חבירו חייב לו כסף זמן רב, והוא יודע שחבירו שכח מענין ההלוואה, ואם יתבע ממנו בודאי יכפור, ולכן הוא תוקף בטליתו של חבירו ונשבע שיש לו דמי חציה, ובאופן זה הוא משיב לעצמו את החוב.

מקשה הגמרא: **אִי הָכִי** – אם כן, **נִשְׁקוֹל** – שיחלקו את הטלית **בְּלָא שְׁבוּעָה**, שהרי אנו מניחים שאם חבירו לא היה חייב לו מעות לא היה תוקף. מתרצת הגמרא: איננו חוששים שחבירו חייב לו, **אֶלָּא חַיְישִׁינַן** – אנו חוששים **שֶׁמָּא פָּפֵק מִלְוֶה יְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו** – שהוא מסופק אולי חבירו חייב לו חוב ישן, ועתה הוא תוקף את הטלית להשבת החוב.

שואלת הגמרא: **וְלַאו אַמְּרִינַן** – האם לא חוששים שאם הוא **תָּפִיס מָמוֹנָא מִסְּפֵיקָא** – תופס ממון בגלל ספק חוב, שמא **מְשַׁתַּבַּע נַמִּי מְפָפֵק** – גם ישבע לשקר בגלל ספק חוב. משיבה הגמרא: **אָמַר רַב** ששת **בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי, פָּרְשֵׁי אִינְשֵׁי מִפָּפֵק שְׁבוּעָה** – אנשים פורשים מספק שבועת שקר ולא נשבעים אלא אם הדבר ודאי, **וְלֹא פָּרְשֵׁי מִפָּפֵק מָמוֹנָא** – אבל אינם פורשים מספק ממון. **מַאי טַעְמָא, מָמוֹן אִיתֵּיהּ בַּהֲזָרָה** – ממון אפשר להחזיר, ואם יתברר לו שתפס שלא כדין יחזיר את מה שתפס, אבל **שְׁבוּעָה** לשקר **לֵיתֵיהּ בַּהֲזָרָה** – אי אפשר לחזור מאמירתה.

הגמרא דנה באופן שאחד מאלו השנים האוחזים בטלית תפסה מחבירו: **בָּעֵי** – נסתפק **רַבִּי זֵירָא**, שנים האוחזים בטלית **וְתָקְפָה** – תפסה בחזוקה **אֶחָד** מהם מידו של חבירו **בְּפָנֵינוּ**, דהיינו בפני בית דין, ועתה הטלית כולה בידו, ועדיין לא נשבעו, **מַהוּ** הדין בזה. מבררת הגמרא: **הֵיכִי דָּמֵי** – באיזה מקרה נסתפק, **אִי דְּשָׁתֵיק** – אם מדובר שהשני שמידו תפסה הרי הוא שותק, הרי שבשתיקה זו **אוֹדוֹיֵי אוֹדֵי לֵיהּ** – הודה לתוקף שאכן שלו היא ואין לו בה חלק, **וְאִי** – ואם מדובר **דְּקָא צָוַוח** – שמחה על כך, פשוט הדבר שאין תפיסתו כלום, שהרי **מַאי חָזֵי לֵיהּ לְמֶעְבַּד** – מה היה לו לעשות נגד זה שתפסה מלבד למחות בידו, ואין כאן הודאה שאינה שלו, והרי הם כאילו עדיין תופסים בה יחדיו. מבארת הגמרא: **לֹא צְרִיכָא** – לא הוצרך רבי זירא לדון ולהסתפק אלא באופן זה, **דְּשָׁתֵיק הנתקף מֵעִיקָּרָא** – מלכתחילה, **וַהֲדַר** – וחזר **וְצָוַוח** – ומחה ביד התוקף, **מַאי** – מהו הדין בזה, האם נאמר **מֵהָאשְׁתֵּיק אוֹדוֹיֵי אוֹדֵי לֵיהּ** – ממה ששתק מתחילה מוכח שהוא מודה לו ששלו היא, ועתה נתחרט מהודאתו ובא לטעון שאין זה כך ואינו נאמן, **אוֹ דִּלְמָא** – שמא נאמר שבְּיָון דְּקָא צָוַוח הַשְׁתָּא – שעתה הוא מוחה, **אִינְלַאי מִילְּתָא** – הוברר הדבר למפרע דְּהַאי דְּשָׁתֵיק מֵעִיקָּרָא – שמה ששתק מלכתחילה אין זה משום שהודה שאינה שלו אלא משום שסָּבַר הָא קָא חָזֵי רַבָּנָן – הלא בית דין רואים אותו שתקף כנגדי ויעשו דין עם התוקף, ואין צורך במחאתי.

הגמרא מנסה לפשוט את הספק: **אָמַר רַב נַחְמָן, תָּא שְׁמַע**, נאמר בברייתא לגבי הדין האמור במשנה ששנים אוחזים בטלית יחלוקו בשבועה, **בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֲחוּזִין בָּהּ, אֲבָל אִם הָיְתָה טַלִּית יוֹצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן בלבד, הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ** את מה שהוא בידו, כמו זה שטוען על טלית שביד חבירו שהיא שלו, **עָלָיו** מוטל להביא את **הָרְאָיָה** על ידי עדים שהיא שלו. מבררת הגמרא: **הֵיכִי דָּמֵי, אִי נֵימָא כִּדְקָתָנֵי** – אם נאמר שהכוונה היא כפי הפשטות בברייתא, שבאו לבית דין כשאחד אוחז בה והאחר אינו אלא טוען כנגדו אך אינו תפוס בה, **פְּשִׁיטָא** שללא ראיה אין טענתו כלום כיון שאינו תופס בטלית, **אֶלָּא** ודאי מדובר שֶׁתָּקְפָה **אֶחָד** מהם והוציאה מיד חבירו **בְּפָנֵינוּ**, ובאופן שהשני שתק מתחילה ושוב צווח, וכמו שהעמדנו את הספיקו של רבי זירא. ומכאן יש לפשוט את ספיקו, שהרי נאמר בברייתא שהדין בזה שהמוציא מחבירו עליו הראיה, ואין להוציא מידי התוקף אלא על ידי ראיה ברורה, הרי שאומרים אנו ששתיקתו בתחילה הודאה היא אף שצווח לבסוף.

דוחה הגמרא: **לֹא**, אין המדובר בברייתא באופן האמור, אלא **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּגוֹן דְּאָתוּ לְקַמָּן בְּרֵתְפֵיסוֹ לָהּ תַּרְוַיְיהוּ** – שבאו לפנינו כששניהם אחוזים בה, **וְאָמְרִינַן לְהוּ זִילוּ פְּלוּגוּ** – ופסקנו את הדינם לחלוק, כאמור במשנה, **וְנָפְקוּ** – ויצאו, **וְהַדַּר אָתוּ כִּי תָּפִיס לָהּ חַד מִינַּייְהוּ** – ושוב חזרו ובאו כאשר אחד מהם אוחז בה לבדו, ושוב הם מתדיינים בדבר, **הַאי** – התופס **אָמַר, אוֹדוּיֵי אוֹדֵי לִי** – הודה לי חבירי מחוץ לבית דין ולכן בולה בידי, **וְהַאי** – השני שאינה בידו **אָמַר, בְּדָמֵי אֲנַרְתִּי נִיהֲלֵיהּ** – השכרתי לו את הטלית בדמים, ולכך היא בידו, אך לא הודיתי לו שהיא שלו. ועל זה אומרת הברייתא שאין השני נאמן, **דְּאַמְּרִינַן לֵיהּ עַד הַשְׁתָּא** – עד עתה **חָשַׁדְתְּ לֵיהּ** לחברך **בְּגַזְלָן**, שהרי טענת כנגדו שחטף הוא ממך את הטלית, **וְהַשְׁתָּא מוֹגַרְתְּ לֵיהּ בְּלָא סָהֲדֵי** – וכי עתה הנך משכיר לו את הטלית ללא עדים שיוכלו להעיד על כך בכדי שלא יוכל להכחיש זאת. וממה שלא העמדת עדים מוכח שהאמת כדבריו שהודית לו שכולה שלו.

תירוץ נוסף: **וְאִיבָּעֵית אֵימָא** יש לתרץ באופן אחר, שאכן הכוונה בברייתא **כִּדְקָתָנֵי** – כמבואר בפשטות, **דְּאָתוּ לְקַמָּן כִּי תָּפִיס לָהּ חַד מִינַּייְהוּ** – שבאו לפנינו, לבית דין, כשאחד תופס בה, **וְאִידָךְ מִפְּרָךְ בָּהּ סָרִיבֵי** – והשני אינו אוחז בה בחוזקה אלא ברפיון, וזאת חידושה הברייתא שאחיזה כזו אינה כלום, והטלית בחזקת הראשון בלבד, והשני הוא המוציא ממנו ועליו הראיה. **וַאֲפִילּוּ לְסוּמְכוֹס דְּאָמַר שְׁמָמוֹן הַמּוּטָּל בְּפָפֵק בין שנים חוֹלְקִין בְּלָא שְׁבוּעָה,** והיה מקום לומר שכיון שהוא מיקל בחלוקה ואינו מצריך בה אפילו שבועה על כן יטול אף באופן זה, אין הדבר כן **שְׁמוֹכֵס דְּכַרְבָּא** – שאחיזה רפויה זו, **לָאו כְּלוּם הִיא,** ומכח אחיזתו זו אין הדבר נחשב כממון המוטל בספק, שאין כאן מאורע המעורר אותנו להסתפק מיהו הבעלים, ואפילו בשבועה לא יטול.

הגמרא דנה בשנים אוחזים בטלית ואחד מהם הקדיש את הטלית: **אִם תִּמְצֵי לוֹמַר** שכאשר **תָּקְפָה אֶחָד בְּפָנֵינוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ** ויחלוקו, יש ללמוד מזה שאם לא תקפה אלא **הִקְדִּישָׁהּ** לשמים, שאמר שתהיה הקדש, **אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת** – אין הקדשו חל, שאין כח ההקדש גדול מכח התקיפה, וכשם שתקיפתו אינה מועילה להחזיקו בטלית ולהפקיעה מחבירו, כך גם אינו מועיל לעשותה הקדש ולהוציאה מתחת יד חבירו. אולם **אִם תִּמְצֵי לוֹמַר** שכאשר **תָּקְפָה אֶחָד בְּפָנֵינוּ אִין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ,** יש להסתפק בְּהַקְדִּישָׁהּ אחד מהם **בְּלָא** שֶׁתָּקְפָה **מַהוּ.** האם נאמר שבְּיָון דְּאָמַר מַר שֶׁאֲמִירָתוֹ לָגָבוֹהּ – כשאומר אדם על חפץ שיהיה הקדש, אף בלא שעשה קנין, כְּמְסִירָתוֹ לְהֶדְיוֹט דָּמֵי – הרי הוא דומה כמי שמסר להדיוט,

המשך בעמוד לב

שאין צריך עוד קנין, אלא האמירה מועילה כקנין, וכיון שכן, שמא נאמר שכשהקדיש את הטלית **כְּמַאן דְּתַקְפַהּ דְּמֵי** – דומה הוא כאילו תקפה אליו, וכשם שאם תקפה הרי היא שלו כך גם אם הקדישה תהא להקדש ותצא מחבירו, **אוֹ דִּלְמָא הַשְׁתָּא מֵיהָא** – עתה בשעה שבא להקדישה, **הָא לֹא תַּקְפַהּ עדיין, וּכְתִיב** (ויקרא כז יד) **'וְאִישׁ כִּי יַקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ' וְגוֹ'**, ויש לדרוש שאין אדם יכול להקדיש אלא דבר הדומה לביתו, **מַה בֵּיתוֹ** שהוא מקדיש **בִּרְשׁוּתוֹ** הוא, שקרקע אינה נגזלת, **אַף כָּל** דבר שמקדיש עליו להיות **בִּרְשׁוּתוֹ, לְאַפּוֹקֵי הָאי** – להוציא ולמעט אופן בו הקדיש דבר **דְּלֹא בִּרְשׁוּתוֹ** שאין הקדשו חל, וכן כאן, כיון שאין הטלית ברשותו, אין יכול להקדישנה.

הגמרא מביאה מעשה על מנת לפשוט את הספק: **תָּא שְׁמַע, דְּהַהִיא**

מַפּוּתָא – הֵיכָא בֵּית מַרְחָץ, דַּהֲווּ מְנַצּוּ עֲלָהּ בֵּי תְּרֵי – ששני אנשים התדיינו עליה של מי היא, הַאי אָמַר דִּידִי הוּא וְהַאי אָמַר דִּידִי הוּא – זה אמר שלי היא וזה אמר שלי היא, קָם חַד מִינַּיְיהוּ – עמד אחד מהם אַקְדְּשָׁהּ לשמים, פָּרְשֵׁי מִינָּהּ ונמנעו מלרחוץ בה רַב חֲנַנְיָה וְרַב אוֹשַׁעְיָא וְכוּלְּהוּ רַבָּנָן, מפני הספק שמא שלו היא וחל ההקדש ואסור להנות מהמרחץ. וְאָמַר לֵיהּ רַב אוֹשַׁעְיָא לְרַבָּה, כִּי אָזְלַתְּ קַמֵּיהּ – כאשר תלך לפני דְּרַב חִסְדָּא לְכַפְּרֵי – המקום שבו הוא נמצא, בְּעֵי מִינֵּיהּ מה דינה של מסותא זו.

כִּי אָתָא – כשבא רבה לְעִיר סוּרָא בדרכו לכפרי, אָמַר לֵיהּ רַב חֲמְנוּנָא לרבה, מַתְנִיתִין הִיא – דין זה יש ללמוד מן המשנה (טהרות פ״ד מ״ב), סָפֵק בְּכוֹרוֹת, אֶחָד בְּכוֹר אָדָם שדינו לפדותו בחמשה סלעים ולתתם לכהן, וְאֶחָד בְּכוֹר בְּהֵמָה שדינו כמו שיבואר מיד, דהיינו בין בזה ובין בזה, בֵּין בכור בעלי חיים טְהוֹרִים, כמו פרים כבשים ועיזים שדינם להינתן לכהן, וּבֵין בכור בעלי חיים טְמֵאִים כחמור שדינו להיפדות בשה ולתתו לכהן, בכל אחד מאלו אם התעורר ספק אם בכור הוא או לא, וכגון שלפני לידתו הפילה אמו, ואין יודעים אם מה שהפילה היה עובר גדול שיחשב בכך שכבר ילדה, והולד הזה שנולד עתה אינו בכור אלא שני, או שמא הפילה רוח בעלמא והנולד עתה הוא הבכור, בכל אלו, בין בספק אם הבהמה היא של הישראל או של הכהן ובין בספק אם חייב הישראל דמי פדיון הבן לכהן, כל הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ המוחזק בבכור הבהמה או בדמי פדיון בכור האדם, עָלָיו חובת הָרְאָיָה, וכל שלא הביא עדים ששלו הוא אין נותנים לו את הבכור או את דמי פדיון הבן. ומבינה הגמרא שהכוונה היא לשניהם, הן לכהן והן לישראל, שאם ביד הישראל היא, הרי שהכהן הטוען שיש לתתה לו, הוא המוציא מחבירו ועליו הראיה, ואם ביד הכהן היא, וכגון שתפס מהישראל ושתק ולבסוף צווח, הרי שהישראל הבא עתה להוציא מהכהן, הוא נחשב המוציא מחבירו ועליו הראיה. והיינו שתפיסת הכהן באופן זה מועילה, ונחשב שהישראל הודה לו. וְתָנֵי עֲלָהּ בברייתא, שבכל ספק בכור בהמה, אֲסוּרִים בְּגִיזָּה, שאין לגזוז את צמרם, וּבַעֲבוֹדָה, שאין לעבוד בהם כבשאר בעלי חיים, מפני הספק שמא בכורות הם ויש בהם קדושה.

הגמרא מסיימת את הראיה: וְהָא הָכָא בספק בכור, דְּאָמַר – שסובר התנא במשנה שאם תָּקְפוּ כֹּהֵן לישראל ונטל ממנו את הבכור, ושתק ולבסוף צווח, שֶׁאֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ, וראיה, דְּקָתָנֵי במשנה שהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, דהיינו בין כהן הבא להוציא מהישראל ובין ישראל הבא להוציא מהכהן שכבר תפס הימנו, והיינו באופן ששתק ולבסוף צווח, וְכִי – וכאשר לֹא תָּקְפוּ חמור כח קדושת בכורה שלכן אותם ספק בכורות אֲסוּרִין בְּגִיזָּה וּבַעֲבוֹדָה. ומוכח מכאן שבמסותא אם יתקוף והשני ישתוק ולבסוף יצווח אי אפשר יהיה להוציא ממנו, אם יקדישנה הרי היא קדושה אף לולי שתקף, כמו כאן שקדושת הבהמה נובעת מכח היותה ספק של כהן.

הגמרא דוחה את הראיה: אָמַר לֵיהּ רַבָּה לרב המנונא, מִקְּדוּשַׁת בְּכוֹר קָאָמְרַתְּ להוכיח שאם תקפו כהן אין מוציאים מידו, ולכך אסורים בגיזה ועבודה, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ – באמת יכול אני לומר לך שאם תָּקְפוּ כֹּהֵן מהישראל מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ, שבחזקת הישראל הוא עומד ואין תפיסתו תפיסה, ולעולם הכהן הוא המוציא ועליו הראיה, וַאֲפִילּוּ הָכִי אֲסוּרִים בְּגִיזָּה וּבַעֲבוֹדָה, שקדושתם אינה נובעת משום כח הכהן בבהמה, אלא משום דִּקְדוּשָּׁה הָבָאָה מֵאֵלָיָּה שֶׁאֲנִי – שקדושת בכור חלה מאליה ואין צורך להקדישה בפה, ולכן משום ספק קדושת בכור אסורים בגיזה ועבודה, אך לגבי המרחץ שנסתפקנו בו, יתכן שאף שתקיפה תועיל לא יחול הקדש, שאין הקדש דומה לתקיפה משום שאין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו.

הגמרא מביאה הוכחה שאין תפיסת כהן מועילה בספק בכור: אָמַר לֵיהּ רַב חֲנַנְיָה לְרַבָּה, תָּנֵיא – שנינו ברייתא דְּתָנֵי – טלאים שהם ספק פדיון פטר חמור, שאינו יודע אם הוא בכור או לא, שדינו הוא שמפרישים עליו שה כדי להפקיע את איסורו, ומפני הספק אינו חייב ליתנו לכהן, ואם יש לו לישראל כמה טלאים שהם ספק פדיון פטור חמור, הרי הם נִכְנָסִין לְדִיר יחד עם שאר טלאיו לְהִתְעַשֵּׂר במעשר בהמה, שמוציאים את הטלאים מפתח הדיר ונוטלים כל עשירי מהם והוא קדוש. וְאִי סַלְּקָא דַּעְתָּךְ שאם תָּקְפוּ כֹּהֵן ותפס את הטלה הספק אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ, הרי שיש לכהן צד זכייה באותו טלה, ואם כן קשה, אַמַּאי נִכְנָסִין לְדִיר להתעשר יחד עם שאר הטלאים, הרי אם יצא טלה זה עשירי, נִמְצָא זֶה הישראל פּוֹטֵר מְמוֹנוֹ המחויב במעשר בהמה, בְּמָמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן, שהלא עליו מוטל לעשר את צאנו ואינו יכול להשתמש בממון של אחר לשם כך, ובאן שיצא הטלה המסופק במעשר בהמה, נמצא שהשתמש הישראל בממון הכהן לפטור את צאנו מחובת מעשר. ומוכח שאין לכהן שום צד זכייה בטלה, שאפילו יתפסנו יוציאוהו מידו, ולכן נחשב של הישראל לגמרי, ויכול להכניסו לדיר להתעשר יחד עם שאר טלאיו.

הגמרא דוחה את הראיה: אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לרב חנניה, אִי מְשׁוּם הָא – אם ראייתך היא מברייתא זו, לֹא תִּסְיְיעֵיהּ לְמַר – אין לך לסייע ממנה לרבה, משום שיש לומר דְּהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – שהמדובר בברייתא זו, כְּגוֹן דְּלֵית לֵיהּ – באופן שאין לו לישראל אֶלָּא תִּשְׁעָה טלאים וְהוּא – וטלה זה המסופק, ולכן יכול הוא להכניסו לדיר להתעשר, דְּמַמָּה נַפְשָׁךְ ניתן לעשרם, אִי בַּר חִיּוּבָא הוּא – אם הישראל מחויב לעשרם משום שאין טלה זה פדיון פטר חמור, שבאמת לא היה החמור בכור ולא היה מחויב בפדיון, ונמצא שיש לו עשרה טלאים שלו ועליו לעשרם, שַׁפִּיר קָא מְעַשַּׂר – ודאי כדין הוא מעשר, שחייב הוא בכך, וְאִי לָאו בַּר חִיּוּבָא הוּא – ואם אינו חייב לעשרם, משום שבאמת החמור היה בכור וטלה זה הוא פדיונו ושייך לכהן, נמצא אם כן שיש לו רק תשעה טלאים בלבד, וְתִשְׁעָה טלאים לָאו בַּר עֲשׂוֹרֵי נִינְהוּ – אינם בני חיוב מעשר, שאין מעשרים אלא אם יש לו מעשרה ואילך, ועל כן אין שום חשש במה שמכניס הוא את הספק לדיר לעשר, ואפילו יצא בעשירי אין חשש בדבר, שאם האמת היא שאינו שלו, אין גם שאר הטלאים מחויבים במעשר, ולא פטר ממונו בממון כהן.

אביי חוזר בו מדחיה זו: הֲדַר – חזר וְאָמַר אַבַּיֵי, לָאו מִילְּתָא הִיא דְּאָמְרִי – אין דברי נכונים, שודאי מוכח מברייתא זו שאם תקפו כהן מוציאין מידו ואין לכהן שום צד זכייה בטלה, שאם היה לכהן צד זכייה בטלה, נמצא שאף שאר תשעת הטלאים הרי הם בספק חיוב מעשר בהמה, ואם כך, לא היה צורך לעשרם כלל, משום דְּהָכָא – טלה שהוא ספק מחויב במעשר, לָאו בַּר עֲשׂוֹרֵי הִיא – אינו חייב במעשר אפילו אם יש אפשרות שיעשר באופן שיהיה כדין התורה, דִּתְנַן – ששנינו במשנה בבכורות (נח:), שאם היה מעשר טלאים, והיינו שהוציאם מפתח הדיר תוך כדי שהוא מונה אותם, ועד שלא הגיע למנות את העשירי, קָפַץ אֶחָד מִן הטלאים הַמְּנוּיִין, לְתוֹכָן – לתוך אלו שבדיר שעדיין לא מנאם, ואינו מכיר את הטלה המנוי בין הטלאים שבדיר, כּוּלָּן פְּטוּרִין, בין אלו שנמנו ובין אלו שעדיין לא נמנו, אלו שנמנו פטורים אפילו עדיין לא הגיע במניינו לעשרה ונמצא שעדיין לא עישר עליהם, משום שכיון שמנאם נפטרו בכך אפילו לא מנה את העשירי אחריהם, וכפי שתבאר הגמרא להלן, ונפטרו גם אלו שבדיר שעדיין לא עישר עליהם ולא מנאם כלל, משום שעתה כל אחד מהם אינו אלא ספק מחויב במעשר, שאולי הוא זה שקפץ מבחוץ, וספק אי אפשר לעשר.

אביי מפרש את ההוכחה מהמשנה שספק אינו בדין מעשר: וְאִי סָלְּקָא דַּעְתָּךְ שטלה שהוא סְפֵיקָא אם חייב במעשר או לא, בָּעֵי עֲשׂוֹרֵי – צריך לעשרו אם יש אפשרות לכך, אם כן קשה, מדוע כולן פטורין, הלא יכול הוא לְעַשֵּׂר את הטלאים שבתוך הדיר ויצאו ידי חובת מעשר מַמָּה נַפְשָׁךְ, שבכל עשרה שיוצאים ומקדשים את העשירי שבהם יש לומר דְּאִי בַּר חִיּוּבָא הוּא אותו עשירי שיצא מהם, שחל עליו קדושת מעשר, דהיינו שכל העשרה לא נתעשרו עדיין, שַׁפִּיר מְעַשַּׂר – הרי עישר כהלכה, וְאִי לָאו בַּר חִיּוּבָא הוּא אותו עשירי, מפני שאחד מהעשרה היה זה שקפץ לתוכן וכבר נמנה ופטור היה ונמצא שאין העשירי קדוש, בכל זאת נִפְטַר כל אחד מאותם עשרה בְּמִנְיָן הָרִאשׁוֹן – משום שכשנמנו

המשך בעמוד מט

היו עוד טלאים רבים בדיר והיה אפשר שישלם המנין בטלאים המחויבים במעשר, וכל שאפשר שיהיה כן נפטרו הטלאים אף שבסופו של דבר לא אירע כן אלא נכנס לאותם עשרה גם טלה שפטור ממעשר, **דְּאָמַר רָבָא**, **מְנָיָן** שמנו טלאים **הָרָאוּי** להיות נשלם בעשרה טלאים המחויבים במעשר, **פּוֹטֵר** את אלו שנמנו אף אם לא נשלם כגון שנפסק באמצעו, שהיו לו עשרה טלאים ומנה חמשה ולא הספיק להמשיך עד שמת אחד מאלו שלא נמנו, ועתה נותרו ארבעה בלבד ואין יכול עוד להשלים המנין, מכל מקום החמשה שנמנו בזמן שהיו עשרה טלאים, פטורים מלהתעשר שוב, וכאמור שמנין הראוי פוטר, ואילו הארבעה שלא נמנו עדיין חייבים במעשר אם יוולדו לו עוד טלאים עד שיגיע זמן הגורן. וקשה למה לא ימנה את כל אלו שבכלל הספק וממה נפשך יהיו פטורים ממעשר.